

Rapport fra
Bruker Spør Bruker B-S-B
Evaluering
Trondheim kommune

For Treffstedene
Heimdal, Sommerstua
og Veiskillet.

Bruker Spør Bruker Treffsteder -
Trondheim Kommune

KBT Midt-Norge 2008
Heidi Westerlund
Dagfinn Bjørgen

Bakgrunn.....	3
Undersøkelsen.....	3
Metoden ”Bruker Spør Bruker” – (BSB).....	4
Pålitelighet av undersøkelsen.....	5
Rapporten.....	5
Overordnede målsetninger med Treffstedstilbudet:.....	6
Hovedfunn i evalueringen.....	7
Treffstedstilbudets funksjon for brukerne.....	7
Forebygging.....	8
Roller i treffstedene:.....	9
Ansatteroller:.....	9
Brukernes roller:.....	11
Rekruttering – hvordan komme som ny.....	13
Betydningen av informasjonstiltak:.....	14
Målgruppe menn.....	14
Brukerinitiativ.....	14
Eierskap til økonomien.....	15
Brukeråpent:.....	16
Noe å snakke om?.....	17
Oppsummert:.....	18
Dialogkonferanse Trondheim Kommune, treffstedene 21 april 2008.....	18
Referanseliste.....	23

Bakgrunn.

Som en del av oppfyllingen av kravet om brukermedvirkning i Opptrappingsplanen og ønsket om å gjennomføre en brukerundersøkelse, ønsket Trondheim kommune å benytte seg av Bruker Spør Bruker metoden. Den er del av en samarbeidsavtale mellom Trondheim kommune og KBT Midt-Norge, om evaluering av tilbudet ved de tre treffstedene Veiskillet, Heimdal og Sommerstua. BSS (Brukerstyrt Senter i Midt-Norge har i løpet av prosjektperioden skiftet navn til KBT Midt-Norge). Målsettingen har vært å få evaluert tjenestetilbudet i Trondheim kommune i et brukerperspektiv.

Undersøkelsen.

Undersøkelsen baserer seg på 9 fokusgruppeintervjuer med 36 deltagere. Disse foredeler seg på følgende måte ved det enkelte treffsted:

	Gruppeintervju	Antall deltagere
Sommerstua	3	12
Heimdal	3	17
Veiskillet	3	7
Totalt	9	36

BSB undersøkelsen er begrenset i forhold til hvem har møtt. Det har vært kun vært rekruttert blant brukere som er aktive ved treffstedene. Brukere som har valgt av ulike grunner å ikke bruke treffstedene er ikke spurt. Det har ikke vært meldt inn behov for eneintervju selv om det var lagt til rette for det. Vi har ikke funnet tall for antallet brukere som benytter seg av treffstedene slik at prosent av utvalget kan ikke beregnes. Men erfaring fra kvalitative intervju vil 36 deltagere gi et godt bilde av de omtalte spørsmål som er stilt.

Intervjuene ble tapet og transkribert som grunnlag for analyse. Analysen er kvalitativ analyse ved hjelp av et skjema, hvor deltakernes erfaringer er kategorisert etter tjeneste. Vi har både lagt vekt på hva som har fungert og hva som ikke har fungert i forhold til de enkelte tjenestetilbud. Spesielt har det vært fokusert på hvordan brukermedvirkningen har fungert i bydelen.

Situasjonsbeskrivelsene er basert på de tjenester og tiltak de rekrutterte deltakerne har kjennskap til og erfaring med. Noen av problemstillingene som reises er knyttet til tilbud som ikke er spesielle for bydelen. Dette gjelder særlig problemstillinger knyttet til brukermedvirkning og individuell plan. Deltakernes beskrivelser av brukermedvirkning gjelder både på det individuelle nivået og som del av de formelle strukturer knyttet til brukermedvirkning, som husmøter og brukermøter.

Intervjuene har hatt en åpen form, hvor deltakernes egne opplevelser og oppfatninger av hvilke tilbud som har vært viktige for dem har vært førende for gangen i intervjuene.

Vi har brukt en temaguide/intervjuguide i intervjuene – som har vært felles for alle de tre treffstedene. Temaguide er utviklet av tidligere leder for treffstedene, Stig Antonsen i samarbeid med KBT senteret v/Dagfinn Bjørgen og Heidi Westerlund. Intervjuer ved treffstedene og dialogkonferansen er gjennomført av Heidi Westerlund, Eva Skånøy og Nita Benson ved KBT Midt-Norge.

Trondheim Kommune har lagt godt til rette for evalueringen, gjennom rekruttering av informanter til intervjuene ved personalet på treffstedene og tilrettelegging for intervjuer og dialogmøter ved treffstedene

I løpet av prosjektperioden har treffstedene fått ny leder, Torbjørg Sandberg, som har vært aktiv pådriver for avsluttende del av prosjektet.

Metoden ”Bruker Spør Bruker” – (BSB)

”Bruker Spør Bruker” er et metodeverktøy som er utviklet for å involvere brukerne i arbeidet med å samle inn og analysere data for å få til kvalitetsforbedringer av ulike tiltak innen helse- og sosialetaten. Ved å la tidligere brukere av et helsetilbud være de som utfører evalueringen vil en få en form for brukerstyrt evaluering.

Målsettingen med denne framgangsmåten er både å oppnå en likemanneffekt og myndiggjøring; man intervjues av noen som har liknende erfaringer, og kan stille spørsmål og fortolke problemstillingene som kommer opp i et brukerperspektiv.

Relasjonen mellom forsker og informant blir kvalitativt forskjellig fra en tradisjonell evaluering. Man kan også stille spørsmål ved om man med denne framgangsmåten får andre ”svar” enn man ville fått i en konvensjonell brukerundersøkelse/ tilfredshetsundersøkelse. Er det større sannsynlighet for at en intervjuer med brukererfaring greier å få fram relevante og mer valide data om et tiltak? En intervjuer/prosessleder som har brukererfaring kan lettere markere uavhengighet til tjenestene enn en tradisjonell intervjuer/prosessveileder?. Han /hun vil av brukerne lett bli knyttet til tjenestene, eller kan oppfattes som del av tjenesten i kraft av en posisjon som tjenesteyter/helsepersonell.

Metoden ble utviklet i prosjektet ”Kvalitetsforbedring gjennom brukererfaring” fra 1997 til 2000 (Bjørgen & Westerlund 2001) som ble finansiert av den gang Helse og sosialdepartementet. Sintef Unimed og Arbeidsforskningsinstituttet gjennomførte en evaluering av prosjektet (Alm Andreassen og Grut 2001). Metoden har senere blitt prøvd ut flere steder i landet. Mental Helse Sør-Trøndelag/BSM ved Dagfinn Bjørgen og Heidi Westerlund i Trondheim har prøvd metoden i flere evalueringer, se: <http://www.brukererfaring.no/> I senere prosjekter har BSB blitt sett som en metode for å få brukervurdering av spesielle innsats-/problemområder i virksomheten som i Ullern prosjektet (Bjørgen, Westerlund 2005), som del av utviklingen av nye tiltak; St Olav, psykisk helsevern (Bjørgen, Westerlund 2005), Stjørdalsprosjektet (Bjørgen, Westerlund 2005), som oppfølging og utdyping av kvantitative brukerundersøkelser (Stangeprosjektet, Bjørgen, Westerlund, 2006) og også som organisasjonslæring gjennom dialog mellom brukere og ansatte ved Sommerstuaprojektet i Trondheim, (Bjørgen 2004).

Rådet for psykisk helse har gjennom rapporten Undring og dialog (Løken 2006) fått en evaluering av BSB metoden i et kommunalt perspektiv, sett i forhold til kvantitative undersøkelser.

Metoden er en kvalitativ tilnærming til innsamling og dokumentasjon av brukeres erfaringer med tjenester og med en dialogbasert formidlingsform. Brukere, som selv har erfaring med psykisk sykdom tilegner seg kompetanse i fokusgruppemetode (Kreuger & Casey 2000), og engasjeres til å intervju en tjenestes brukere om deres erfaringer og opplevelser av kvalitet. Dette er begrunnelsen for at metoden omtales som "Bruker Spør Bruker".

Resultatene fra fokusgruppeintervjuene blir grunnlag for dialogbaserte møter mellom tjeneste/bruker med henblikk på å oppnå felles virkelighetsforståelse av tjenestene og mulige forbedringer.

Pålitelighet av undersøkelsen

Påliteligheten til Bruker spør bruker er knyttet til konstruksjonen av helheten i tilnærmingen og kombinasjonen av metodene, nøyaktigheten ved innsamling og bearbeiding av data samt gjennom at man sjekker ut funnene med respondentene/informantene, såkalt "respondent validering".

Det blir blant annet lagt vekt på at intervjuene skal foregå som åpne samtaler hvor alle informantene får mulighet til å uttale seg fritt i trygge omgivelser. Intervjuene tas opp på bånd og utsagnene skrives ut autentisk for å sikre nøyaktig innholdet i utsagnene. Dette er en vesentlig moment i forhold til reliabilitet i kvalitativ forskning (Fangen 2004, Kvale 1997).

I kvalitative undersøkelser må validiteten relateres til hvorvidt de sentrale steg i forhold til en kvalitativ metode er fulgt i forskningsprosessen. Richard Kreuger har skrevet om dette:

"In summary, we suggest that the researcher worry less about the traditional concerns of validity and instead be ready to answer the following question: What are you doing to insure that you have followed the steps associated with quality research?" (Kreuger 2000, s.203)

Til syvende og sist må også påliteligheten av datainnsamlingen, som er gjennomført, vurderes i forhold til hvorvidt det er etablert gode relasjoner til informanter og trygge samhandlingssituasjoner, slik at en har fått oppriktige svar på de spørsmål som er stilt. Her har Bruker Spør Bruker ved flere anledninger vist sin styrke ved at brukerne opplever det trygt å snakke åpent om forhold de ellers ikke ville kommet inn på.

Rapporten.

Denne rapporten er en oppsummering av intervjuene med brukere fra de tre treffstedene i Trondheim Kommune, og de innspill og kommentarer som kom i dialogkonferansen 21 april 2008. Det har vært avgitt en foreløpig rapport til rådmannen v/Eirik Roos i februar 2008, som grunnlag for kommunens rapportering.

Overordnede målsetninger med Treffstedstilbudet:

Fra veileder om psykisk helsearbeid i kommunene siterer vi dette; Om Støtte og utfordring som del av psykisk helsearbeid i kommunene:

”Samtidig som det legges til rette for vekst og utvikling, må det være lov til å ikke endre seg, i alle fall ikke akkurat nå. Det er slitsomt å ha psykiske plager, og noen ganger trenger man hvile og ikke aktivitet. Det bør derfor etableres treffsteder hvor brukerne kan møtes, og hvor de både kan delta i aktiviteter og velge å hvile når det er det de trenger mest(...)Det er viktig at noen av de ansatte har kontakt med brukeren og nok kompetanse til å vurdere om de skal respektere tilbaketrekking eller oppmuntre til aktivitet.” (Veileder for psykisk helsearbeid i kommunene, Sosial og helsedirektoratet IS-1332, 2005).

På Trondheim Kommune sine nettsider (www.trondheim.kommune.no) beskrives treffstedene som dagtilbud for mennesker med psykiske problemer. Det er et tilbud for de som sliter med psykiske problemer og/eller kan være ensom. Det sies:

- Du trenger ikke søke for å benytte deg av dagtilbudet
- Vi vektlegger trygghet og trivsel
- Du kan delta uforpliktende i det sosiale fellesskapet
- Her kan du bli kjent med andre og komme ut av ensomheten
- Du som ønsker det kan delta i forskjellige aktiviteter
- De forskjellige treffstedene gir noe ulikt aktivitetstilbud under kategoriene: fysisk aktivitet, friluftsliv/turer, fisketurer, kunst og kultur, hobbyaktiviteter, kjøkkenaktiviteter m.m.
- Vi vektlegger at brukerne selv kan være med på å utforme tilbudet

Trondheim Kommune har tre treffsteder lokalisert i forskjellige bydeler, Heimdal Treffsted, Veiskillet treffsted og Sommerstua treffsted. Bruk av de enkelte treffstedene er allikevel ikke knyttet til hvilken bydel man hører til.

I Trondheim Kommune var oppstart av treffsteder for mennesker med psykiske lidelser knyttet til følgende mål og visjoner (Beskrivelse av treffstedene og konkrete prioriteringer fremover, 1999).

Å tilby aktiviteter under kategorien fysisk aktivitet, friluftsliv, kreative aktiviteter/hobby/kjøkken. Skape arenaer for brukermedvirkning gjennom å skape interesse, engasjement, mestring og utvikling. Også som ledd i en rehabiliteringsprosess. I Virksomhetsplan fra 2002 legges det vekt på treffstedene som del av sosial rehabilitering ut fra 2 arbeidsmål: Brukermedvirkning som metode kvalitetsutvikling av treffstedene som ressurs og mestringsorienterende tiltak. Arbeidsmål 2: arena for sosial rehabilitering individuelt og i gruppe, som resultat av egenstyrte prosesser for brukerne og motivasjon og støtte fra personalet. (Bjørge/Westerlund, 2004)

Sakset fra Kommunal plan for helhetlige HABILITERING og REHABILITERINGS-TJENESTER for personer med nedsatt funksjonsevne.2005-2008: ”Treffsteder” er del av kommunens habiliterings og rehabiliteringstjenester i Trondheim Kommune

Her beskrives treffstedstilbudene som *”tre ulike dagtilbud for mennesker med psykiske lidelser. Treffstedene er åpne tilbud (ingen søknad/henvisning) og vektlegger at brukerne skal*

være med å utforme innholdet selv. Her vektlegges trygghet og trivsel, og alle kan delta uforpliktende på ulike aktiviteter.”

Hovedfunn i evalueringen.

Treffstedstilbudets funksjon for brukerne.

Den viktigste funksjonen treffstedet har for brukerne er det sosiale. Det er flere som legger vekt på at de ville sittet hjemme dersom de ikke hadde treffstedet. Det legges også stor vekt på at tilbudet er en måte å strukturere dagen sin ved at man står opp; har en aktivitet å gå til og et sted hvor man kan treffe andre.

”EN ting er nå at en har et sted å GÅ, en annen ting er nå det at – at du vet at du – ja, du treffer kjentfolk da, så du får sosialt nettverk, kan du si. Og så som du sa, aktiviteter – du kan være med på noe hvis du vil. Og det betyr mye istedenfor å – altså når du har blitt uføretrygda så blir du sittende heime, det er jo veldig drepende for psyken vår da. Jeg synes det er veldig godt å ha dette her, jeg gjør det”.

Ved et av treffstedene er det lagt vekt på å tilby arbeidspraksis som del av tilbudet for enkeltbrukere. For andre vil det å komme til treffstedet og delta i aktiviteter være en erstatning for å ha en arbeidsplass å gå til:

”No i det siste har jeg begynt å tenke sånn at hvis jeg skal klare å komme meg videre igang, så må jeg presse meg litt selv, og tenke at ok, i morgen hvis jeg våkner med mange negative tanker, så må jeg tenke sånn at dette er på en måte en arbeidsplass for meg. Må forstå det på en positiv måte, ikke sånn at æ skal gå inn og..”

De fleste som bruker treffstedene jevnlig som faste brukere oppgir at det betyr mye for dem fordi det er en måte å strukturere dagen på som man ikke ville fått dersom man ikke hadde tilbudet.

”H: Bruker du dette ofte? Er du her hver dag?

1. Ja, stort sett det ja. Det går sånn i perioder da, det er sånn at hvis jeg har vært bort en tur så får jeg ofte et mønster som er vanskelig når jeg kommer hjem igjen da, det kan ta litt tid. Men etter en dag eller to, så er det det første jeg tenker på er å komme meg hit”.

En viktig del av et treffstedstilbud er at det ikke er knyttet krav om oppmøte, men at det er et frivillig tilbud.

Det legges vekt på at det er mulig å ha et fast program å forholde seg til dersom man vil det, men at dette styres av brukerne selv:

H: Det er det som er så fint med sommerstua at vi kan komme og gå når vi vil
K: Ja
H: Det er ikke noe fast program
K: Det er program for de som vil
H: Ja.”

Forebygging.

Når vi spør om brukerne har noen oppfatning av kommunens overordnede målsetning med tilbudet oppgis det at man tror at forebygging av større kriser står sentralt:

Mange har oppgitt at bruk av treffstedet har ført til mindre bruk av andre deler av kommunens tilbud; som psykiatrisk sykepleier:

”Jeg hadde sikkert hatt – måttet gått oftere til psykiatrisk sykepleier hvis jeg ikke hadde hatt plassen her da”.

”Jeg har jo sett at det var – de skulle ha //// at det var // en uke til de skal til psykiatrisk sykepleier, for eksempel, og så går de og snakker ”

Det er også lagt vekt på at behovet for innleggelse har blitt mindre som følge av treffstedets tilbud.

”Det blir jo rimeligere. Og – ja – like bra for oss også, hvis vi klarer å unngå å bli innlagt. Jeg var jo på Haukåsen og snudde. Jeg visste at jeg hadde Treffstedet i bakhånd, og klarte meg med det”.

Det oppgis begrunnelse for dette i forhold til den tryggheten man har om at tilbudet ved treffstedet er der, og at det er noen som kan rådgi en og fange opp signaler på at man blir dårlig.

”At du har sånn skrekk for å være hjemme, ikke sant. Og komme en sånn plass der du kan prate med noen og... som kan råde deg til å – ja, kanskje oppsøke lege eller psykolog, hjelper deg litt på vei igjen, og får løst opp i noen floker, så ... har jeg mer nytte av dette her enn for eksempel ei innleggelse.”

”Jeg er veldig, veldig klar over at jeg HAR plassen her. Og det er – og så har jeg en annen ting med trygghet, det er at – at jeg vet at hvis jeg blir syk igjen, for å si det sånn, så – eller jeg håper nå i hvert fall på det da – at de da fanger meg opp, enten mine medbrukere eller de som jobber her, og at de fanger meg opp sånn at de ser at nå holder jeg på å bli dårlig igjen, HVIS jeg skulle bli det”.

Det legges vekt på at kontinuiteten i tilbudet er en viktig forutsetning for at denne tryggheten opprettholdes som en sa; *”For psykiatrisk sykepleier ser meg en gang i 14 dagen – mens Sommerstua ser meg hver dag.”*

Ved alle treffstedene er det oppgitt at tilgjengelighet til å kunne få samtaler er en viktig del av tilbudet. Det legges vekt på at lav terskel for å kunne få samtaler er knyttet til at man får det innenfor kort tid:

”Ja. Ikke sånn fast at du kommer hver uke eller noe sånt, nei. Men liksom – jeg har følt at det har vært veldig godt å ha – kunnet sagt at har du tid til å prate litt med meg i dag, for eksempel. Og hvis de da har sagt ja, da har jeg fått dekket et – jeg skulle til å si et akuttbehov, sånn at da er det ikke ... ei uke eller to eller tre ventetider, men du – ja, bare – kan du vente en liten halvtime, liksom. Ja, det er greit, ja”.

Roller i treffstedene:

Ved et treffsted, hvor brukere og ansatte blir kjent med hverandre over tid vil det oppstå relasjoner både mellom brukere og ansatte. I forhold til omgangsformen vil det være viktig å kunne kartlegge hvilke forventninger man har til hverandre. Funksjoner for ansatte og brukere i treffstedet har vært et viktig spørsmål i intervjuene. Dette har gitt grunnlag for å kunne beskrive noen av de roller bruker og ansatte oppfattes å ha ovenfor hverandre.

Ansatteroller:

Alle tjenester innefor kommunen skal legge til rette for at brukere kan medvirke i eget tilbud. Treffstedene i Trondheim Kommune har en høy bevissthet rundt brukermedvirkning. Dette er grunnet i det at mange av brukerne er bevisst på brukermedvirkning, og at det er satt på agendaen i den struktur en har knyttet til brukermedvirkning.

En viktig rolle for ansatte blir å skulle være tilretteleggere for brukermedvirkning. En viktig del av det vil være å være en **motivator** for brukere i forhold til egeninitiativ og engasjement til tilbudet. At ansatte har tillit til brukernes egne initiativ, og gir uttrykk for det er en viktig del av et slikt motiveringsarbeid:

”Og det kommer av den tilliten vi har fått fra personalet, ikke minst. At vi tar jo et ansvar, ikke sant?. Alle tar ansvar, ikke noen som. hvis vi skal ha brukeråpent her i kveld, hvis vi er 10 stk her i kveld f.eks., jeg har nøkkel, så er ikke jeg sjef over de andre, det er bare at jeg låser opp døra, og stenger døra, bruker jo koden, det er ikke noe annet”.

Gjennom sin helse og sosial faglige kompetanse vil det være naturlig at en av de ansattes funksjon/ rolle vil være å skulle være **rådgiver** og veilede i forhold til små og store problemer som kan oppstå i hverdagen når man er bruker. Ved alle treffstedene er det kommet erfaringer med at det er lav terskel for å kunne be om samtaler når man trenger råd av praktisk eller følelsemessig art:

”Det er som NN sier, at de ansatte setter veldig.., de setter veldig stilen for hvordan de skal være.., de er helt super. Og vil du snakke om noe personlig så blir de med deg.

Jeg har vært på kontoret til xxx og snakket om en ting, for eksempel, vi satt et kvarters tid og fikk ordnet opp i noen ting, så uansett når du spør noen, så stiller de opp”.

En annen av de ansattes funksjoner vil være å kunne formidle behov som ikke kan ivaretas i treffstedet til de riktige instanser. Treffstedets ansatte vil da fungere som **bestiller til andre tjenester** på vegne av bruker.

I den grad det er kjent for treffstedet vil kontaktpersoner i hjelpeapparatet kunne kontaktes dersom det skulle være behov for det, enten fordi brukeren ikke selv får gjort det eller at det ellers er nødvendig:

”K: Ja, jeg kan ta opp problemene her ja, de er veldig flinke til å hjelpe til

H: Ja

K: Ja, en er behjelpelig med å ringe og en blir med til lege og.”

”K: Hvis en person er dårlig så kan de jo ringe til den psykiatriske sykepleieren hvis personen må komme kanskje inn til tidlige samtale eller – Mer sånn.

H: Ja. Så de vet liksom hvem som er kontaktpersonen deres?

K: Ja.

M: Stort sett så gjør de det.”

I hverdagen vil det av og til kunne være nødvendig å kunne ha noen å dele vanskelige tanker med, og i den grad man opparbeider seg en kjennskap til hverandre vil ansatte også fungere som **fortrolig samtalepartner** for enkeltbrukere:

”Ja, det går jo an at – det er jo noen som /// snakker litt – de ansatte snakker litt med da, hvis de har behov for det. At de ser at det er litt sånn, så det ... går an å snakke litt med de ansatte hvis det er – trenger litt sånne ting også da.(...)Nei, man får samtale på tomannshånd med de ansatte hvis det er veldig behov for det da. Det gjør de”t.

I en hverdagen vil også noen kunne har behov for å få ordnet med praktiske ting f. eks, knyttet til økonomi, som man selv ikke klarer eller skjema man ikke får fylt ut. De ansatte får på den måte en **veilederrolle** for brukerne.

”Det går mer på ting som har med psyken å gjøre, som f.eks. dette med økonomi som gjøre at jeg har vært veldig deprimert og sånn som jeg må ordne opp i og som jeg ikke klarer, jeg har ikke energi nok til å gjøre det på egen hånd, så det har jeg fått masse hjelp til.

Ved et treffsted vil også de ansattes funksjon være en **ledelsesfunksjon** knyttet til det å skulle stå ansvarlig for den totale driften. I den grad man ønsker brukernes involvering i driften vil det være av betydning hvilken form for ledelse som utøves ved treffstedene.

I intervjuene er det lagt vekt på at en uformell lederstil; hvor det legges vekt på at brukere og ansatte er sammen om å skape miljøet ved treffstedet leger til rette for et godt samarbeidsklima:

”Ikke minst for at jeg trives godt er jo det at vi har et kjempepersonale, for det er jo sånn innimellom at vi vet nesten ikke hvem som er personale og brukere”.

”Og dem vil ikke være sjefer, altså, de fremhever seg ikke selv som sjefer, de vil være som oss, eller sånn.

2. Være blant oss!

3. Ja, være blant oss ja, i gjengen ja, og det gjør til at jeg trives veldig bra”.

En regelstyrt ledelse knyttet til å legge begrensninger for hvordan oppgaver skal utføres kan hemme initiativ fra brukere:

”M: Ja. Det vart på husmøtet det vart sånn. Da spurte – så vidt jeg husker –

H: De spurte om de ville ha mer med- - om- ?

M: Ja altså, mer bruker- - Ja –

H: Ja.

K: Medvirkning, ja.

M: Brukermedvirkning. Og da var det – de som satt der sa at de ville mer at de ansatte skulle bestemme litt mer da”.

Brukernes roller:

Når vi har spurt om medvirkning i intervjuene er det mange som fortolker brukermedvirkning til å være aktivt med i å legge til rette for måltider, arrangementer og aktiviteter i det daglige i Den grad det legges til rette for det vil en av brukernes roller være å være **medhjelper i det daglige:**

”Det er litt forskjellig, hvis noen av brukerne tilbyr seg å lage maten..

H. Og da er det greit?

3. Ja, veldig velkommen det, hvis ikke er det de ansatte som..

H. I dag har jeg så lyst til å bake boller, da er det bare å sette i gang med å kjøpe mel og..

2. Ja, det er ikke noe problem sånne ting nei.”

Siden det legges stor vekt på å være medhjelper som del av det å medvirke vil motforestillinger om at brukerne kan delta i slike gjøremål, fordi man ikke tror det blir utført riktig være en demper på evt engasjement knyttet til medhjelper rollen.

”Det går jo sånn – det var jo – tidligere så var det sånn at de var interessert i å ha bruker- - sånn – og nå ... i den siste tida så har det vært sånn at de ansatte ... Jeg vet ikke –”

”Som jeg sa i sted – det virker som at de ansatte syns at det er lettest sånn, for dem. For sin egen situasjon, på jobb”

”De ansatte syns det blir merarbeid hvis vi skal gjøre masse rart - bake kaker og gjøre masse annet.”

"Det gjør det. At det blir merarbeid /// Men ... at det er de som er såpass stabil i form og at de kommer seg opp, og de kan gjøre ting, og at de vil ting, sånn at de skal få lov... Det er det ikke nedpå her."

Rammene for representativ medvirkning i treffstedene er gode, og **tillitsmannsrollen** vil være en viktig rolle for brukerne i den grad de ønsker medinnflytelse på hvilke overordnede beslutninger som tas i forhold til treffstedstilbudet. For de vi har intervjuet, som ikke har vært tillitsvalgte har denne rollen fremstått som uklar, blant annet knyttet til i hvilken grad man har en aktiv rolle knyttet til å være formidler mellom brukerråd og de øvrige brukerne:

"1. For meg har det virket litt diffus, jeg synes ikke jeg har fått tilbakemelding fra dem om hva som er skjedd..

H. I styringsgruppa?

1. Det har vært lite synes jeg."

"Ja jeg tenker som så at det er jo våre representanter og da har de en viss plikt på seg til å gi oss tilbakemelding om ting, og om hva som foregår, sånn litt høyere opp".

Det varierer hvordan man bruker treffstedene; for noen er det et oppholdssted hvor man oppholder seg hele dagen, for andre er det et sted man kommer til for en konkret aktivitet. Det vil også variere i hvilken grad man har energi og engasjement til å delta aktivt. En av brukerrollene vil også være å være **mottager av et tilbud** i de perioder man ikke evner å delta aktivt:

"M: Ja. Det vart på husmøtet det vart sånn. Da spurte – så vidt jeg husker –

H: De spurte om de ville ha mer med- - om- ?

M: Ja altså, mer bruker- - Ja –

H: Ja.

K: Medvirkning, ja.

M: Brukermedvirkning. Og da var det – de som satt der sa at de ville mer at de ansatte skulle bestemme litt da".

Det legges stor vekt på samholdet man har mellom brukerne ved det enkelte treffsted. Brukerne blir et nettverk for hverandre som støtter, hjelper og oppmuntrer. En av brukernes roller i treffstedet vil være å være **likemann** for andre. En faktor i det er at man er i samme båt og har forståelse for hvordan den andre har det uten å spørre:

"Ja, ja – nei, men hun er ikke helt i formen nå, hun heller, fordi den og den – ja, årstida for eksempel osv. Så får – i hvert fall føler jeg at da får jeg en trøst med det, jeg, faktisk, og så tenker jeg: Ja, ja, hun er ikke helt hun heller nå, så jeg skal ikke – Jeg blir ikke glad fordi at andre er syk, altså, men".

En viktig del av likemannsarbeid ved et treffsted vil være at man har rom for at det kan være variasjoner i form, og at man ikke trenger å forstille seg ovenfor andre som forstår hvordan man har det ut fra egenerfaring.

”Det sosiale synes jeg er veldig viktig, og så er det at her kan en få lov til å være seg selv, du trenger ikke å sitte å forestille deg at livet er heavy og, når du er syk, og så kan en være glad når man er glad”.

Rekruttering – hvordan komme som ny.

Ved alle treffstedene møter vi deltakere som har brukt tilbudet over lengre tid. Dette har skapt en kjerne av brukere som er godt kjent gjennom en 10 års periode. Ved alle treffstedene er det oppgitt at det er lite ny rekruttering.

Flere har oppgitt at selv om det er nye potensielle brukere som kommer innom; så blir det med den første gangen. Det kan tyde på at det er lite ny rekruttering til treffstedet:

”Jeg ser det er mange som er her en gang men de kommer ikke tilbake mer, det har jeg sett mye”.

Det synes å ha betydning for om nye brukere kommer tilbake hvordan de blir mottatt ved første møtet:

”Folk blir tatt imot på en fin måte. Det virker sånn i hvert fall når en blir tatt imot av personalet, en blir vist rundt her og ønskes velkommen og håper at vi kommer tilbake og snakker med andre brukere hvis vi vil, det blir kaffe og, så jeg synes det virker positivt. Jeg synes jeg ble tatt imot veldig bra når jeg kom”.

For å få til nyrekruttering vil det første møtet med treffstedet være viktig det synes å kunne ha betydning for nyrekruttering i hvilken grad man møter inkluderende holdning fra de eksisterende brukerne:

*”2: Men så er vi jo veldig inkluderende da når det kommer nye.
1. Veldig nøye på det.
3. Vi presenterer oss, vi tar imot dem, og vi å veilede og vi..
2. Kom og sitt sammen med oss.”.*

”Vi sitter stort sett sammen uansett hvor mye folk det er, vi bare utvider sirkelen vi!”

Når vi har spurt om årsaken til at det er lite nyrekruttering ved treffstedene, legges det vekt på at dette kan skyldes at man ikke har en bevisst strategi knyttet til å involvere seg i de nye som kommer:

*”K: Det er jo om hvordan hver enkelt er da, ikke sant.
K: Ja.*

H: *Hva er det -?*

K: *Jeg tror det er vanskelig å komme som ny. For det første så – både – de skal ikke spørre hvem de er og hvor de kommer fra – har de liksom som en filosofi her. Du skal ikke...*

Betydningen av informasjonstiltak:

Det er pekt på at man tror informasjonen om treffstedene er for dårlig ved andre instanser i kommunen, spesialisthelsetjenestene og fastlegene. Betydning av informasjonstiltak, og bekjentgjøring av tilbudet er vektlagt som viktig for å nå ut til andre som kan ha nytte av treffstedstilbudet:

*”1. Ja, som sagt så var det helt tilfeldig at jeg fikk vite om denne plassen. Jeg ante ikke at det var noe som hette treffsted i det hele tatt. Det eneste jeg visste om var at det var noe som kaltes for angstringen og mental helse, det hadde jeg hørt om, men dette..
2. Det var slik med meg også, jeg visste ikke at det var noe treffsted”.*

Målgruppe menn.

Det er en overvekt av kvinner som bruker treffstedstilbudet. Dette har blitt tatt opp som en utfordring i intervjuene og man mener dette er en konsekvens av at aktivitetene ikke er i tråd med menn sine interesser.

”1: Det har vært det, men det er en ting som..., det er lite mannfolk og det tror jeg også at det kan ha litt med aktivitetene å gjøre, at aktivitetene går mye på det feminine. Det er lite interessant for mannfolk. Du har jo data, jeg vet ikke om det er noe som... Vi har jo kortkvelder på tirsdagene, det er det jo, men det er ikke her, du må, jeg vet ikke hvor det er for det har jeg ikke vært med på.

1. Så har jeg inntrykk av at de som er her de sitter ved datamaskinen”

Brukerinitiativ.

Bevissthet rundt brukermedvirkning er høy ved treffstedene i Trondheim Kommune. Ved alle treffstedene blir en del av diskusjonene med brukerne, både blant tillitsvalgte og i det daglige rundt hvordan man skal få til brukermedvirkning. Treffstedene har en god modell for brukermedvirkning. Men det varierer i hvilken grad man opplever å ha reell medvirkning i tilbudet. Opplevelse av brukermedvirkning er for det første knyttet til i hvilken grad man opplever å bli dratt med i planlegging og gjennomføring av det daglige og aktiviteter ved treffsteder.

Det vil ha også ha betydning for opplevelse av medvirkning i hvilken grad man i driften legger til rette for å fremme brukerinitiativ. Frihet i tilbudet til å kunne komme og at det frivillighet for deltagelse i aktiviteter blir fremhevet som viktige faktorer.

Møtestruktur som inviterer til å kunne bidra med synspunkter er videre en viktig del av å legge til rette for brukerinitiativ. Det er pekt på at brukermøter bidrar til en annen struktur og mer engasjert diskusjon enn husmøtene:

”2: ”Det er mer engasjement når vi brukerne har det enn når ansatte har det.

1: Ja.

3: Når de ansatte har det så blir det mer sånn informasjonsmøte. ... Om hva vi skal gjøre, hva vi har gjort forrige uke, hva vi skal gjøre denne uka her og ... Det kommer mer saker opp når vi brukerne har – og folk som tør å snakke mer, faktisk. De som aldri har sagt noen ting tør å si noen ting på brukermøtene, og det synes jeg er – det er topp”.

Eierskap til økonomien.

Treffstedene i Trondheim Kommune har en del tiltak knyttet til selvfinansiering av aktiviteter. De har den såkalte Brukerkassa; som er egenandeler på kaffe og mat. Andre inntektskilder er loppemarked og salg av kunstartikler laget ved treffstedet. Hvordan pengene skal disponeres er et tema som blir tatt opp på husmøtene. I forhold til de økonomiske betingelsene for treffstedet er det få som sier de har innsikt i dette. I den grad man har føling med de økonomiske rammebetingelser er dette knyttet til en redusering av aktivitetstilbudet som følge av kutt i stillinger:

”Nei, vi merker det ikke så mye, men de sier – sier det på møter og sånn at vi har fått beskjed om å spare inn litt, og så –”

”Ja, det har det jo, men da har det jo vært sånn..., vi får jo litt støtte, som oftest på turene så får vi litt støtte til å betale buss eller får rabatt på sånne ting, men hvis det er sånn kjempedyrt, så er det klart at da kan det gjennomføres hvis vi betaler den delen selv, og da blir det jo, da går det på vår egen økonomi, så det kommer an på om vi har råd til det da. Det begrenser seg jo selv”.

” Men både vi som går her og personalet går jo inn på internett og sjekker ting og hva er det, hva er mulighetene, hvordan skal vi få til dette billigst mulig og det har jeg sett”.

Hva hemmer brukerinitiativ? En del av funksjonen til de ansatte ved treffstedene er å skulle veilede i aktiviteter, enten det er hobby, trim og bevegelse eller andre aktiviteter. I de daglige aktivitetene vil brukernes eget initiativ til endringer eller forsalg til løsninger vektlegges i ulik grad.

Det er pekt på situasjoner hvor man som bruker kommer med små forslag til endringer i gjennomføring av aktiviteter – men blir stoppet som følge av personalets motforestillinger. vil å hjelpe til med matlaging f.eks – men fordi det er lettest for personalet blir dette stoppet:

”Som jeg sa i sted – det virker som at de ansatte synes at det er lettest sånn, for dem. For sin egen situasjon, på jobb”

”De ansatte synes det blir merarbeid hvis vi skal gjøre masse rart - bake kaker og gjøre masse annet”.

”Det gjør det. At det blir merarbeid /// Men ... at det er de som er såpass stabil i form og at de kommer seg opp, og de kan gjøre ting, og at de vil ting, sånn at de skal få lov... Det er det ikke nedpå her”.

Når det ikke rom for diskusjoner i husmøtene og disse oppfattes som rene informasjonsmøter kan dette også hemme brukerinitiativ:

”Man diskuterer ikke – diskuterer ikke på de møtene. Det er ikke noe som kommer opp da, sånn – som du kan snakke om. Det blir bare: gjøre sånn og sånn og sånn. Ja, greit“ –

Brukeråpent:

Ved alle treffstedene er det lav terskel for å kunne ha såkalt ”brukeråpent”, hvor to av brukerne tar ansvar for å holde åpent på ettermiddag/kveld eller i helger og høytider. Dette er en utfordring å få til ved et treffsted, og Trondheim Kommune synes å ha lyktes med å få til ordninger som gjør at dette er mulig:

”Det eneste vi må gjøre er å skrive ned hvem som kommer og besøker – kommer innom og bruker det. Og utenom det så er det – er det brukerne som bestemmer”.

Det er mange positive opplevelser av brukeråpent ved treffstedene.

”Ja, vi kan ha åpent i dag for eksempel, etter de stenger, så kan vi godt ha åpent utover kvelden hvis vi vil

1. Ja, vi gjør jo det!

3. Vi har jo hatt aktiviteter på kveldene vi brukerne.

1. I helgene i fjor sommer.

3. Vi får bruke treffstedet når vi vil!!”

”Vi kan bruke det så mye vi vil, helger, hverdagskvelder, høytider, da har vi mye brukeråpent, vi får bruke det akkurat så mye vi vil.

Noe å snakke om?

En av husordensreglene ved treffstedet er at man i minst mulig grad skal snakke om egen sykdom med de andre brukerne. Dette er først og fremst et trivselstiltak for miljøet. Noen opplever dette forbudet for strengt og at man skal kunne ha mulighet til å snakke med hverandre om hvordan man takler det å ha psykiske problemer:

”K: Jeg syns det skal være naturlig å snakke om de psykiske sykdommene, jeg.

K: Jeg også syns det altså, for å være ærlig.

K: Jeg syns det. Og her har det blitt litt sånn: Nei, vi skal ikke snakke sånn, husk at det er noen som kan bli påvirket av det. Vi skal ikke snakke om psykiske sykdommer, helst ikke – her skal det være morsomt og alt skal være greit. Men vi er tross alt voksne folk, det er livet vårt, de psykiske problemene.”

Dette er blant annet knyttet til at man tror denne regelen er bunnet i en for pessimistisk oppfatning om hva som ville skje dersom man tillot at man snakker om sine problemer ved treffstedet og ikke ser hvilken nytte det evt. kunne ha for brukerne:

”Nei, det var det at du må tenke på det at det er mange som ikke tåler å høre om det, ikke sant. Så sa jeg at vi er voksne folk og må bestemme sjøl hva vi vil snakke om. Og har vi nytte av å snakke med hverandre om psykiske og fysiske problemer så gjør vi det. Ja. Jeg tror vi kan...”

Det legges vekt på at behov for å kunne snakke sammen om psykiske problemer kan møtes ved å legge til rette for gruppetilbud ved treffstedet.

”Og det mener jeg, at det måtte ha vært veldig fint med noen grupper en gang imellom, som ... bare brukere hadde fått sittet og snakka ... at liksom – ja, hva gjør du når du får den angsten? Ikke sant – Jeg også får-”

Oppsummert:

Treffstedene i Trondheim har stor betydning for brukerne. De bidrar til å bryte isolasjon. En viktig funksjon for treffstedene er å kunne gi en meningsfull hverdag, struktur og tilbud om nettverk. Brukerne fremhever betydningen av stor fleksibilitet når man skal delta og hva man skal delta på av aktiviteter. Dette er også knyttet til frivillig oppmøte.

Brukerne opplever at tilbudet virker forebyggende i forhold til forverring av psykiske problemer. Treffstedene fungerer som et lavterskeltilbud, hvor brukerne har mulighet til å bli fanget opp tidlig. De ansatte har en viktig rolle som motivator og tilrettelegger for brukerinitiativ. Det er pekt på at en viktig rolle for ansatte er å gi tillit til at brukere kan utøve en aktiv brukerrolle ved treffstedene. De ansatte fyller en viktig rådgiver og veilederrolle både i forhold til treffstedenes aktiviteter og personlige utfordringer brukere opplever å ha.

Brukere er ofte medhjelpere i driften av tilbudet. Det er til dels mostridende forventinger om hvordan brukerne bør utøve denne rollen. For noen er rollen en tillitsmannsrolle samtidig som denne kan fremstå uklar for andre brukere. For noen brukere er forventingen bare det å få et tilbud når man oppsøker treffstedet. Det oppgis også at man utfører likemannsarbeid ved treffstedene.

Treffstedene kan synes å ha en utfordring i å ivareta nye som kommer innom. Det er pekt på at menn er underrepresentert i brukergruppa, og at man opplever at treffstedene er lite kjent.

Ivaretagelse av brukerinitiativ er en viktig del av et aktivt treffstedstilbud. Egne brukermøter synes å fremme brukernes deltagelse i diskusjoner om driften. En for regelstyrt innstilling til hvordan aktiviteter skal gjennomføres synes å hemme initiativ fra brukere. Uformell omgangsform blant brukere og ansatte bidrar til at brukerne vil komme med initiativ.

Brukerne har gjennomgående gode erfaringer med å ha brukeråpent. Det er en del brukere som formidler at de savner større grad av mulighet til og aksept for å kunne diskutere mer sykdomsrelaterte emner med hverandre.

Dialogkonferanse Trondheim Kommune, treffstedene 21 april 2008.

I etterkant av datainnsamling etter Bruker Spør Bruker avholdes en dialogkonferanse. Dette er en metode for å skape likeverdig dialog om de tema som prosessdokumentet omtaler. Hensikten er både å supplert data – og få validert de funn som er kommet frem i forbindelse med Bruker Spør Bruker.

Som del av BSB Trondheim Kommune, treffsteder ble det gjennomført dialogkonferanse den 21. april 2008. Dialogkonferansen samlet **59** deltakere fra bydelen med både brukere og kommunens tjenesteutøvere, ledere og politikere. Prosessdokumentet som var utarbeidet på grunnlag av Bruker spør Bruker ble presentert.

I dialogkonferansen ble deltagerne oppfordret til å peke på de tema i rapporten som var viktig. De ble også oppfordret til å finne fram til tema som ikke var berørt eller tema som bør utdypes i henhold til rapporten.

Dialogkonferansedeltakerne ble delt inn i grupper og bedt om å komme med innspill på hvilke av temaene som har vært viktige i gjennomgang av rapporten. Her blir gruppenes hovedpunkter referert i den rekkefølge de ble oppsummert i plenum.

Gruppe 1:

Gruppe 1 la vekt på at forholdet til rekruttering er viktig og at både brukere og ansatte har ansvar for å ta i mot nye brukere. Det at man ikke skal snakke problemene fordi man ikke skal plage andre med det er en viktig del av trivselen ved treffstedene, men gruppa påpekt at man kan snakke med dem man kjenner godt i enerom dersom man har behov for det. Det ble pekt på at tillitsvalgtrollen er en utsatt rolle og at treffstedene bør evaluere denne ordningen.

Gruppe 2:

Gruppe 2 pekte på at man ikke kjenner seg igjen i det at man blir stoppet i forhold til initiativ, men at all innspill til initiativ blir mottatt godt. Det ble pekt på at de syntes prosessen knyttet til evalueringen har vært spennende fordi et er viktig at folk blir hørt. Det ble også pekt på at treffstedene bør ha et mer formalisert forhold til det å skulle evaluere tilbudet. Det å legge til rette for at husmøtene kan fungere som et forum for evaluering. Forholdet til det å skulle snakke om egen sykdom ved treffstedene ble kommentert, og at regelen bunner i at man ikke skal plage andre med sine problemer det ble pekt på at det hender at folk legger ut om ting i fellesskapet, men at man da blir man stoppet og får en samtale med personalet eller andre brukere som likemenn. Gruppa pekte på at treffstedenes åpningstider ikke nevnt i rapporten og at man bør legge til rette for utvidet åpningstid med brukeråpent i helger og ettermiddag. Rapporten peker på at det er få menn, som bruker treffstedene. Gruppa stilte spørsmål om flere årsaker til dette. Det ble pekt på at tilbudet drives av godt voksne kvinner og at dette kan være en årsak til at mann ikke finner seg til rette i tilbudet. Det ble også stilt spørsmål om utvidelse av aktivitetstilbud med aktiviteter som snekker verksted og data kan bidra til at flere menn bruker tilbudet.

Gruppe 3:

Den gruppa var opptatt av at en viktig del av tilbudet er friheten i det å kunne komme og gå etter eget ønske, og at man ikke trenger å forholde seg til et program dersom man ikke ønsker det. Det ble pekt på at likemannsarbeid ved treffstedene er under diskusjon og at det blir viktig at man setter i gang likemannsgrupper. Det å se dette arbeidet opp mot trivselsregler knyttet til sykdomsprat blir viktig fremover. Gruppen var videre opptatt av rekruttering og hvordan man må være brukere og ansatte sammen om rekrutteringsarbeid. Det ble pekt på at man har utfordringer med å gjøre tilbudet kjent rundt omkring og at man må finne nye løsninger knyttet til samarbeid om bekjentgjøring av tilbudet. Gruppen kommenterte også Målgruppe menn. En årsak er kanskje aktivitetene. Men, en høyere terskel for menn å komme+ Behov for å finne ut mer om det.

Gruppe 4:

Gruppe 4 var opptatt av hvordan man skal forbedre rekrutteringen. Det ble nevnt at man jobber med å utvikle en ordning, hvor eksisterende brukere tar seg av nye brukere som faddere og at dette kommer i gang i løpet av en 3 måneders periode. Denne gruppen stilte også spørsmål om treffstedstilbudet skal bli litt mer forpliktende, og at tilbudet blir mer oppsøkende dersom brukere blir borte over lengre tid.

Gruppe 5:

Gruppe 5 var opptatt av hvordan man kan forbedre informasjonen om tilbudet. De pekte på at informasjonen har blitt bedre gjennom at man har fått brosjyrer og kommet inn som en egen enhet i telefonkatalogen.

Det ble pekt på at det er få brukere som blir rekruttert fra oppfølgingstjenesten, men at DPSene henviser mye til treffstedene.

Det ble også pekt på at av treffstedene så er det Sommerstua som har flest mannlige brukere. Det ble stilt spørsmål om det skyldes at det er menn som driver dette treffstedet. Gruppen fremmet også synspunkter på brukernes innflytelse og var opptatt av at alle skal få si meningen sin, og at dette i praksis betyr at man som ansatt motiverer og gi ansvar for bestemte oppgaver. Videre nevnte gruppa at treffstedstilbudet kan utvides til å være et sted hvor man kan få arbeidspraksis med modell fra "dagsverket", hvor man kan komme og jobbe noen timer, og få betalt for det. Det ble opplyst om at KIM-Senteret er i gang med å etablere et slikt tilbud.

Gruppe 6:

Denne gruppa var opptatt av at det er viktig å kunne ha flere treffsted å gå på for å ha flere bein å stå på og knytte kontakter flere plasser. Det ble pekt på at det er viktig at treffstedene ikke konkurrerer om brukerne men samarbeider. Gruppen la også vekt på at det er viktig at en ikke snakker om sykdom, men at det bør være rom for å kunne si at man har en dårlig dag. Rekruttering kan være vanskelig i et treffsted med klikker.

Deltakerne i konferansen ble utfordret i forhold til om det er forhold som ikke er berørt i rapporten – eller tema som burde utdypes i henhold til rapporten. Her blir gruppeoppsummeringen gjengitt i den rekkefølge de ble presentert.

Gruppe 1:

Var opptatt av at man må videreutvikle treffstedstilbudet etter modell fra "Dagsverket" Hvor man kan få brukt seg selv og tjene noen penger samtidig. Det ble stilt spørsmål ved om det er kulturetat eller treffsteder som skal ha ansvaret for kveldstilbudet ved treffstedene.

Viktigheten av samarbeid mellom treffsteder ble påpekt og at det er viktig hva det er man skal ta ansvar for på det enkelte treffsted. Gruppen var videre opptatt av hvordan man kan kartlegge

og legge til rette for at de brukerne som har kunnskaper eller evner som man kan lære andre opp i får muligheten til det.

Gruppe 2:

Gruppe 2 var opptatt av at treffstedene er et midlertidig oppholdssted og at man må sette fokus på hvordan man skal gå videre i livet sitt som del av rehabilitering. Det ble pekt på at hvis alle blir værende blir det problemer med kapasitet etter hvert.

Gruppe 3:

Grappa pekte på at man bør knytte treffstedstilbudet inn mot andre tilbud; som Dagsverket. I forhold til åpningstider ble det nevnt at mange lag og organisasjoner har kveldstilbud og at treffstedene bør samarbeide med disse om å utvide tilbudet.

Gruppe 4:

Gruppe 4 var opptatt av åpningstider og det å ha et kveldstilbud i samarbeid med opp mot kultur og fritids tilbud i kommunen. Det ble pekt på at man burde foreta behovsundersøkelser, og et kartleggings-skjema knyttet til interesser for hver enkelt bruker ved treffstedene for å kunne tilby et mer tilpasset tilbud.

Gruppe 6:

Var opptatt av hvordan man kan legge til rette for hvordan aktiviteter bør knyttes til oppmuntringslønn.

Dialogkonferansen ble videre bedt om å si noen om hvilke utfordringer de ser knyttet til treffstedstilbudet fremover. Oppsummeringen baserer seg på de innspill som kom i plenum.

Det ble pekt på at rekruttering og hvordan gjøre tilbudet mer kjent blir et viktig arbeid fremover. Det ble pekt på at det er vanskelig å få sammenheng i tjenesten, og man får ikke til å følge folk videre i systemet.

Det ble videre lagt vekt på at det er vanskelig å finne frem i tilbudet fordi det er manglende informasjon om hva treffstedstilbudet er og hvor man finner det.

Tilbudet til menn og å finne ut mer hva kan man gjøre for å rekruttere menn ble videre nevnt som en utfordring å jobbe med i det videre. Hvordan man kan spille på initiativ fra brukerne knyttet til det å skulle utvide åpningstiden. Det ble også pekt på at man bør finne mer ut av hvordan arbeidstiden til de ansatte legges i tidsrom slik at åpningstiden kan utvides til kl 5 om ettermiddagen. Det Ungdom – målgruppe, ser at man ikke har et godt tilbud til disse.

Helse og velferdskomiteens representant i konferansen gav uttrykk for at det hadde vært interessant å delta og at hun ønsker å bli bedre til å bli kjent med treffstedene og det tilbudet man gir. Informasjon om treffstedstilbudet gjennom bekjentgjøring ovenfor andre tjenester i kommunen og forvaltningstjenesten ble påpekt som et annet viktig arbeidsområde fremover. Det ble opplyst om at det er satt igang et arbeid med å oppdater internettsidene til treffstedene; hvor også brukerne vil bli dratt med i arbeidet.

Referanseliste.

Andreassen, Tone Alm & Grut, B Lisbet (2001): Brukermedvirkning som endringsmekanisme: evaluering av en modell for kvalitetsforbedring i psykisk helsevern gjennom tilbakeføring av brukererfaringer. Oslo: SINTEF Unimed.

Bjørgen D og Westerlund H(2001) Jo takk, bare bra... Prosjekt "Kvalitetsforbedring gjennom brukererfaring" 1998-2001. Mental Helse Sør-Trøndelag, 2001.

Bjørgen, Dagfinn (2004) "Sommerstua, et treffsted med pusterom" Trondheim kommune.

Bjørgen D og H Westerlund (2005) "Lettere tilgang til en samordnet psykiatritjeneste" Delprosjekt IV Brukermedvirkning. Mental Helse Sør-Trøndelag.

Bjørgen D og H. Westerlund (2005) "Psykiske problemer og tjenestekvalitet i Stjørdal" Rapport fra "Bruker Spør Bruker" i KUP prosjektet i Stjørdal. Stjørdal kommune.

Fangen, Katrine (2004): *Deltakende observasjon*. Bergen: Fagbokforlaget

Kreuger, R.& Casey (2000). *Focus Groups. 3rd edition. A practical guide for applied research*. Thousand Oaks, Sage Publications

Kvale, Steinar (1997): *Det kvalitative Forskningsintervju*. Oslo: Ad Notam Gyldendal

Løken, Kårhild Husom (2006): *Undring og Dialog*. Oslo: Rådet for psykisk helse